

Джерела та література

1. Боров Ю. Б. Эстетика: учебник. Москва: Высш. шк. 2002. 511 с.
2. Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури – стратегії реформ: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2016 року № 119-р. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248862610> (дата звернення: 01.03.2020).
3. Розумна О. П. Український Інститут як інструмент культурної дипломатії: проблеми і шляхи їх подолання: аналітична записка. НІСД. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/2111/> (дата звернення: 01.03.2020).
4. Український Інститут [офіційний сайт]. URL: <http://ui.org.ua/> (дата звернення: 01.03.2020).
5. Український культурний фонд [офіційний сайт]. URL: <https://ucf.in.ua/> (дата звернення: 01.03.2020).
6. Український центр культурних досліджень [офіційний сайт]. URL: <http://ucds.org.ua/> (дата звернення: 01.03.2020).
7. Хрисанфова Д. В., Даниленко В. Я. Напрямки візуального мистецтва. *Теорія мистецтва*. 2016. № 3. С. 72–78.

Бабій Дар'я

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ

Анотація. у цій роботі досліджено основні підходи до визначення феномена «європейської ідентичності». Автором зроблено акцент на двох підходах, які розділяються за принципом історичної приналежності до європейської спільноти або ідентифікацію себе як такої.

Ключові слова: ЄС, європейська ідентичність, європейські цінності, об'єднана Європа.

Abstract. this work investigates main approaches to determine the phenomenon “european identity”. The author emphasizes two approaches, which differs by the historical principal of belonging to the European community or the identification itself as such.

Key words: EU, european identity, european values, united Europe.

Європейські інтеграційні процеси актуалізували дискусії навколо таких понять, як-от «європейська ідентичність» та «об'єднана Європа». В політичному дискурсі центральною тезою для обговорення почало виступати саме те, які цінності мають полягти у процесі дефініції спільно європейської ідентичності – чи культурно-історичні, релігійні, чи ті, що претендують на універсалізм, ліберальні.

Проте варто зауважити, що конкретно ідентифікувати поняття «європейська ідентичність» неможливо, хоча б через те, що вона може трактуватися відносно різних аспектів: економічного, політичного, історичного, лінгвістичного, географічного та навіть релігійного. Недаремно британський публіцист Т. Еш [6] стверджує, що «кожен має власну Європу».

Метою цієї роботи є дослідження основних підходів до визначення європейської ідентичності.

Вважається, що одним із перших дослідників, хто поставив питання про європейську ідентичність, був французький соціолог Еміль Дюркгейм, який на початку ХХ ст. констатував формування колективної свідомості європейських суспільств [1].

Перший документ, який був присвячений поняттю європейської ідентичності (на той час ЄЕС), була Декларація європейської ідентичності [8] від 1973 р. Тоді це питання обговорювалося лише в контексті спільних позицій держав-членів на міжнародній арені і стало складовою європейської інтеграції. Загалом декларація поділена на 3 секції, з яких друга присвячена «європейській ідентичності відносно світу». У ній викладені основні керівні принципи для «спільної політики щодо третіх країн», а в огляді зовнішніх зв'язків підкреслювалося, що «європейське об'єднання не спрямоване проти будь-кого і не натхненне прагненням до влади»; в третьому – коротко підкреслюється «динамічний характер будівництва єдиної Європи».

26 червня 1984 р. на саміті в Фонтенбло голови десяти країн-членів оголосили про те, що хочуть посилити європейську ідентичність громадян своїх держав, з огляду на що була організована робоча група, яка розробляла заходи щодо посилення європейської ідентичності та формування внутрішнього простору Європи без кордонів. Цей проект отримав назву «Народна Європа» [7].

У Хартії Європейської ідентичності [5] дається різнобічна характеристика європейської ідентичності. По-перше, вона розглядається як спільність долі, залежність народів Європи один від одного у спільному будівництві мирного європейського порядку. По-друге, європейська ідентичність виявляється у спільності цінностей, що беруть початок у класичній старовині, християнстві, Ренесансі та Просвітництві й засновані на толерантності, гуманізмі і братерстві, визнанні фундаментальних прав людини і норм права, впровадженні в загальних принципах, що підтверджують волю індивідуальної і соціальної відповідальності. По-третє, європейська ідентичність виявляється як спільність життєвого простору, в якому розвивається європейське громадянство, згідно з яким всі громадяни у всіх державах-членах мають ті самі права й обов'язки. По-четверте, європейська ідентичність означає створення політичної, економічної та соціальної спільнот. По-п'яте, згідно з Хартією, європейська ідентичність виявляється у специфічній відповідальності: тільки через співробітництво, згуртованість і єдність Європа може ефективно допомагати вирішувати власні та світові проблеми, розбіжність у європейській політиці – безвідповідальність, яка може призвести до хаосу [2].

Наприклад, Вацлав Гавел, чеський політик, у своїй промові в Стразбурзі говорив: «Європейський Союз заснований на великому наборі цінностей, корені якого сягають в античність і християнство, і які за 2000-ні рр. перетворилися в те, що ми сьогодні визнаємо основами сучасної демократії, верховенства закону і громадянського суспільства. Цей набір цінностей має свою чітку моральну основу і свої очевидні метафізичні коріння, незалежно від того, визнає це сучасна людина чи ні. Отже, не можна

сказати, що Європейський Союз позбавлений свого власного духу, з якого випливають всі конкретні принципи, на яких він заснований. Схоже, однак, що цей дух досить важко побачити. Він здається занадто прихованим за горами системних, технічних, адміністративних, економічних, монетарних та інших заходів, які його містять. Ось чому мені здається, що, мабуть, найважливіше завдання, яке стоїть сьогодні перед Європейським Союзом, – це «вигадати щось нове і дійсно чітке, роздум про те, що можна назвати європейською ідентичністю, нове і дійсно чітке визначення європейської відповідальності»... Я б, наприклад, вітав би, якби Європейський союз заснував власну хартію, яка б чітко визначала ідеї, на яких він заснований, його значення і цінності, які він має намір втілювати» [4].

Загалом можна виділити різні підходи щодо дефініції цього «феномена», і також може бути різною типологія цих підходів. Наприклад, можна виділити два наступні підходи, де: перший передбачає бути громадянином європейської держави, а другий ідентифікувати себе саме із Європейським Союзом. Одні автори заперечують європейську ідентичність; інші, навпаки, висувають концепції «єдиної Європи» або навіть «Європи регіонів», у яких на перше місце висувається європейська ідентичність і на другий план відноситься значення національної ідентичності. Виділяється й окрема група дослідників, яка поєднує декілька елементів у тлумаченні європейської ідентичності: національний на звичному державному рівні; пан'європейський або транснаціональний, що формується на наднаціональному рівні, створюючи феномен «європейської ідентичності»; і етнічний, що спостерігається на регіональному рівні поліетнічних суспільств [1].

Поняття європейської ідентичності може передбачати в собі різні конотації: для однієї частини громадян Європи це будуть культурні аспекти (здебільшого це характерно для Польщі, Румунії, Литви або бельгійської Фландрії), водночас для інших важливіші громадянські орієнтири (це можна прослідкувати у Німеччині, Фінляндії, Ірландії, Греції). Найвищий рівень ідентифікації з Європою можна побачити в Італії, Іспанії, Португалії, Угорщині, Естонії та бельгійській Валлонії, на порядок нижче він у Великобританії, Швеції, Данії та Литві.

Отже, можна визначити, що європейський континент – це інтелектуальний конструкт, політичний та ідеологічний проєкт, відповідно й поняття «європейської ідентичності» буде комплексним та широким. Насамперед інтеграція в європейський простір передбачає приєднання до європейських структур не лише на фізичному рівні, а й на економічному, політичному та соціокультурному. Отже, варто визначити європейську ідентичність не тільки як прийняття та усвідомлення демократичних цінностей та свобод, європейського способу життя чи статусу, а і як відповідальність за дотримання нових стандартів в різних галузях, за збереження національної ідентичності в рамках інтеграційного розвитку, відповідальність за вироблення умов збереження власної культури в рамках європейської мультикультурності.

Джерела та література

1. Козловець М. А. Європейська ідентичність: уніфікація чи «єдність в розмаїтті». *Гуманітарний вісник ЗДІА*. Вип. 37, Житомир, 2009.
2. Тихомирова Є. Б. Формування європейської ідентичності як чинник європейської інтеграції. *Наукові записки*. Т. 45. Політичні науки, 2005.
3. Тихонова Л. А. Европейская и национальная идентичность: проблемы и перспективы. *Вестник ХНУ им. В. Н. Каразина*. № 1029-І/2012. Серия «Теория культуры и философия науки». 2012.
4. Extract from the speech made by the President of the Czech Republic to the European Parliament in Strasbourg on March 8th, 1994.
5. Корнієнко В. О., Денисюк С. Г. Формування європейської ідентичності: аргументи для України. URL: <http://www.eurit.it/Eurplace/diba/citta/cartaci.html>
6. У кожного своя власна Європа. З Тімоті Гертоном Ешем розмовляє Ян Стремковскі. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n22texts/ash.htm>
7. В. О. Корнієнко. Європейська ідентичність: міф чи реальність? URL: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwiojNyvjtvoAhWuy6YKHUUEDIEQFjAAegQIBRAB&url=https%3A%2F%2Fconferences.vntu.edu.ua%2Findex.php%2Fall-hum%2Fall-hum-2018%2Fpaper%2Fdownload%2F4836%2F3944&usq=AOvVaw2BBy8CjoughTHmbfMWSJrDM>
8. Declaration on European Identity. URL: https://penguincompaniontoeu.com/additional_entries/declaration-on-european-identity/

Мусіюк Інга

ОБРАЗ РОСІЇ В ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІ

Анотація. У статті висвітлено питання конструювання образу держави глобальними засобами масової інформації на прикладі Російської Федерації. У результаті проведеного аналізу зроблено акцент на особливостях репрезентації Росії як актора міжнародних відносин на сторінках BBC і CNN, а також сформованому ними образу цієї держави.

Ключові слова: образ держави, глобальні ЗМІ, Російська Федерація, CNN, BBC.

Abstract. The article highlights the issue of constructing the state image by global media on the example of the Russian Federation. As a result of the analysis, an emphasis is placed on the features of the Russia representation as an actor in international relations on the pages of the BBC and CNN and the formed image of this state.

Keywords: image of the state, global media, the Russian Federation, CNN, BBC.

Процес розвитку держави не може відбуватися окремо від сприйняття та подальшого аналізу її дій з боку інших учасників міжнародних відносин, а також тих обговорень і дискусій, які існують в їхньому інформаційному полі. Сьогодні держави опиняються під дедалі більшим впливом з боку засобів масової інформації, стаючи їхнім своєрідним об'єктом, тому складно випустити з поля зору ті держави, які є найбільш помітними на світовій арені.

Питанням конструювання образу держав займається велика кількість дослідників. Важливими є праці відомих зарубіжних вчених С. Анхольта і К. Дінні та вітчизняних науковців А. Вендель, О. Гарбери, О. Євтушенка та інших. Роль засобів масової інформації у сучасному суспільстві висвітлена в роботах Л. Артца, Д. Ван Бея, Ф. Кобана, П. Робінсона, П. Сейба, Р. Фрьоліха, М. Лебедевої, Н. Саліма, І. Сидорської, які працюють в